LCRM – Legal Resources Centre from Moldova

Apel public cu privire la ini?iativa de modificare a Codului de Procedur? Civil? referitoare la motivarea hot?rârilor judec?tore?ti

Cibotaru Mihaela · Tuesday, June 26th, 2012

Subsemna?ii la acest apel, juri?ti ?i economi?ti în calitatea lor individual? profesional?, precum ?i reprezentan?i ai organiza?iilor neguvernamentale, solicit?m Parlamentului, Guvernului ?i Pre?edintelui Republicii Moldova, precum ?i comunit??ii donatorilor din domeniul justi?iei, organiza?iilor interna?ionale din domeniul drepturilor omului ?i tuturor juri?tilor din ?ar? s? resping? ?i s? se opun? promov?rii unor ini?iative legislative care pun în pericol accesul cet??enilor la o justi?ie transparent?, independent?, responsabil? ?i echitabil?.

Modificarea Codului de procedur? civil? (CPC) este absolut necesar? în vederea asigur?rii unei proceduri mai eficiente de examinare a cauzelor. În acest context, sub egida Ministerului Justi?iei, în anul 2011, a fost creat Grupul de lucru pentru elaborarea modific?rilor la CPC, care a lucrat asupra modific?rilor CPC mai mult de un an. Pentru a solu?iona problemele existente la înmânarea hot?rârilor judec?tore?ti ?i calcularea termenelor de atac, grupul de lucru a propus excluderea posibilit??ii pronun??rii doar a dispozitivului hot?rârii, judec?torilor revenindu-le sarcina s? pronun?e hot?rârile doar dup? ce le vor motiva integral în scris.

Totu?i, dup? aprobarea de c?tre Guvern a proiectului de lege elaborat de Grupul de lucru ?i promovarea acestuia în Parlament, a fost lansat? ideea introducerii sistemului de motivare a hot?rârilor primei instan?e „doar la cererea p?r?ilor sau în caz de contestare”. Argumentul principal invocat pentru justificarea ini?iativei respective este reducerea volumului de munc? al judec?torilor. Potrivit ini?iativei, va fi pronun?at? doar solu?ia pe caz (dispozitivul hot?rârii judec?tore?ti), dup? care hot?rârea va fi motivat? integral dac? p?r?ile vor contesta solu?ia judec?torului sau vor solicita în mod expres adoptarea hot?rârii integrale în termen de 30 de zile din momentul pronun??rii dispozitivului. Men?ion?m c? aceast? ini?iativ? a fost discutat? în cadrul Grupului de lucru pentru elaborarea modific?rilor la CPC ?i nu a fost sus?inut? de majoritatea membrilor.

Suntem profund îngrijora?i de recenta ini?iativ? lansat? cu scopul de a exclude motivarea obligatorie a hot?rîrilor judec?tore?ti ?i solicit?m Parlamentului s? nu o sus?in? din urm?toarele motive:

1. Sistemul propus creeaz? o situa?ie absurd? în care p?r?ile vor fi impuse s? conteste hot?rârea judec?toreasc? f?r? a cunoa?te motivele din cuprinsul ei. Acest lucru este imposibil de realizat efectiv, deoarece contestarea solu?iei judec?torului impune

contestarea argumentelor care au permis judec?torului s? ajung? la solu?ia pronun?at?. Pe de alt? parte, acest fapt complic? examinarea cauzei în instan?? de apel, deoarece în toate cauzele vor fi depuse cereri de apel nemotivate, iar instan?a de apel va fi constrâns? s? acorde termen suplimentar p?r?ilor pentru redactarea cererilor, fapt ce necesit? timp ?i resurse suplimentare nejustificate, puse în sarcina justi?iabililor;

2. Exceptarea judec?torilor primei instan?e de la obliga?ia de a motiva hot?rârile va constitui un impediment serios în vederea unific?rii practicii judec?tore?ti, problem? grav? pentru sistemul judec?toresc moldovenesc. Acceptarea ini?iativei ar putea fi perceput? de unii drept lipsa inten?iei ferme de a unifica practica judec?toreasc?;
3. Ini?iativa nu d? r?spuns la situa?iile în care partea în proces nu a fost citat? adecvat ?i nu a cunoscut despre existen?a solu?iei judec?torului, sau când partea nu a fost atras? în proces. Ar putea apare situa?ii în care persoana va solicita motivarea hot?rârii peste o perioad? lung? de timp, când judec?torul care pronun?at hot?rârea nu va mai lucra în acea instan??. Pe de alt? parte, chiar dac? el va fi în func?ie, acestuia îi va fi deosebit de greu s?-?i reaminteasc? toate detaliile cauzei, fapt ce-l va impune s? studieze repetat materialele dosarului. Mai mult, va fi practic imposibil de a ob?ine revizuirea hot?rârii în baza apari?iei circumstan?elor noi;
4. Ini?iativa va afecta negativ accesul la justi?ie a persoanelor defavorizate social sau a celor care nu cunosc bine regulile de procedur?. Un cet??ean ordinar, care nu cunoa?te sistemul de drept ?i modul de exercitare a dreptului de apel va fi dezavantajat de regimul nou propus, în compara?ie cu persoanele reprezentate de avoca?i;
5. Nemotivarea hot?rârii judec?tore?ti ar putea genera probleme serioase în procesul de executare a hot?rârii. La moment, executorii judec?tore?ti sunt ghida?i de motivele invocate de judec?tori
6. Ini?iativa va îngreun? substan?ial procesul de evaluare a judec?torilor, deoarece pe un num?r considerabil de cauze nu se va putea aprecia cât de bine judec?torul î?i motiveaz? hot?rîrile, iar aceasta este o calitate esen?ial? a unui judec?tor calificat
7. Ini?iativa nu solu?ioneaz? problemele existente. Mai mult, ea chiar le acutizeaz?. Un sistem în care hot?rârile judec?tore?ti civile erau motivate doar la cerere deja a existat în Republica Moldova ?i a func?ionat pân? în anul 1996, când s-a renun?at la el din considerentele descrise mai sus;
8. Sistemul actual de pronun?ate separat? a dispozitivului ?i de redactare ulterioar? a hot?rârii motivate, similar ini?iativei în discu?ie, genereaz? probleme grave în ceea ce prive?te înmânarea hot?rârii motivate ?i calcularea termenelor de atac, probleme care au dus la mai multe condamn?ri a Moldovei la Curtea European? a Drepturilor Omului (a se vedea hot?rârile Istrate c. Moldovei, Melnic c. Moldovei, sau Ceachir c. Moldovei);
9. Motivarea proast? a hot?rârilor judec?tore?ti este o problem? recunoscut? în Republica Moldova. Ea constituie ?i una din cauzele încrederii atât de joase a cet??enilor în justi?ie. Acceptarea ini?iativei va alimenta ?i mai mult atitudinile negative fa?? de sistemul judec?toresc. Pe de alt? parte, ini?iativa creeaz? spa?iu enorm pentru abuz, care, spre regret, este un fenomen frecvent sistemul de drept moldovenesc;
10. Anume hot?rîrile judec?tore?ti nemotivate sau adoptate în ?edin?e închise au stat la baza ac?iunilor calificate anterior la cel mai înalt nivel drept „atacuri raider”, iar ini?iativa propus? ar facilita asemenea ac?iuni ?i pe viitor;
11. Ini?iativa dat? vine în contradic?ie cu îns??i no?iunea ?i esen?a actului de justi?ie ?i a procesului judiciar care trebuie s? fie unul solemn iar judec?torul trebuie s? fie impar?ial, independent, competent ?i responsabil. Nici unul din aceste puncte de reper ale actului de justi?iei nu poate fi garantat în lipsa motiv?rii integrale în form? scris? a tuturor hot?rârilor

emise de judec?tori.

Promotorii ini?iativei sus?in c? prin aceasta se va reduce volumul de lucru al judec?torilor ?i, prin urmare, calitatea celorlalte hot?râri va fi mai bun?. Acest argument ni se pare insuficient ?i, în orice caz, absolut inacceptabil, pentru c? problemele de administrare ?i management judiciar nu pot fi solu?ionate din contul ?i în detrimentul accesului egal la justi?ie impar?ial? ?i a standardelor unui proces echitabil. Astfel, în anii 2010 ?i 2011, num?rul cauzelor examinate de instan?ele judec?tore?ti s-a redus. De?i sarcina judec?torilor din anumite localit??i r?mâne ridicat?, în prezent, Parlamentul examineaz? mai multe proiecte de legi care vin s? solu?ioneze problema suprasolicit?rii judec?torilor. Astfel, se propune simplificarea substan?ial? a procedurii de judecare a cauzelor civile; limitarea dreptului instan?ei de apel de a trimite cauza la rejudecare; angajarea asisten?ilor judiciari pentru fiecare judec?tor; introducerea func?iei de administratori de instan??, care va contribui la reducerea volumului de lucru administrativ al pre?edin?ilor de instan?? ?i concentrarea acestora asupra judec?rii cauzelor. Sarcina judec?torilor va sc?dea ?i ca urmare a unific?rii practicii judec?tore?ti ?i folosirii mijloacelor alternative de solu?ionare a disputelor, promovate prin Strategia de Reformare a Sectorului de Justi?ie pentru anii 2011-2016. Mai mult, sarcina judec?torilor este sporit? doar în câteva localit??i din ?ar?, în special în Chi?in?u. Aceast? sarcin? va fi adus? mai aproape de media pe sistem prin optimizarea h?r?ii judec?tore?ti, optimizare propus? prin aceea?i Strategie.

Pe de alt? parte, conceptul motiv?rii integrale a hot?rârii judec?tore?ti a fost deja acceptat pentru procedurile penale. Astfel, modific?rile adoptate deja la Codul de procedura penal? oblig? judec?torul care adopta hot?râri unipersonal s? pronun?e hot?rârea doar dac? aceast? con?ine partea motivat?.

Noi consider?m c? poten?ialele beneficii aduse prin aceast? ini?iativ? sunt efemere, speculative ?i, de fapt, inexistente, în timp ce valorile statului de drept ?i procesul echitabil vor fi supuse unui atac cu consecin?e iremediabile pentru justi?iabili, pentru imaginea justi?iei, dar ?i a Republicii Moldova ca ?ar? semnatar? a Conven?iei Europene a Drepturilor Omului. Parlamentul Republicii Moldova risc? s? adopte o norm? absolut contrar? obliga?iilor interna?ionale asumate, dar ?i jurispruden?ei Cur?ii Europene a Drepturilor Omului.

Prin urmare, subsemna?ii, solicit?m Parlamentului Republicii Moldova ?i fiec?rui parlamentar în parte:

1. S? nu sus?in? ini?iativa prin care se propune motivarea hot?rârilor judec?tore?ti pronun?ate de prima instan?? doar în caz de solicitare sau contestare;
2. Adoptarea, în aceast? parte, a versiunii modific?rilor la Codul de procedur? civil? aprobate de Guvern
3. Organizarea dezbaterilor publice cu privire la acest subiect.

Semnatari:

1. Centrul de Resurse Juridice din Moldova, Vladislav GRIBINCEA
2. Centrul Analitic Independent EXPERT-GRUP, Valeriu PROHNI?CHI
3. Asocia?ia pentru Democra?ie Participativ? ADEPT, Igor BO?AN
4. Asocia?ia Promo-LEX, Ion MANOLE
5. Victor MUNTEANU, Director al Programului de Drept al Funda?iei Soros-Moldova
6. Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova, Vanu JEREGHI

7. Institutul pentru Politici Publice, Arcadie BARB?ROSIE
8. Amnesty International Moldova, Cristina PERETEATCU
9. Institutul pentru Ap?rarea Drepturilor ?i Libert??ilor Fundamentale ale Omului, Ana UNGUREAN

This entry was posted on Tuesday, June 26th, 2012 at 11:44 am and is filed under News
You can follow any responses to this entry through the Comments (RSS) feed. Both comments and pings are currently closed.